

Biverkningarna som inte finns

– Fler av de läkare jag pratat med säger att de inte vill klä skott för den Subutex som går att köpa på stan, säger Björn Johnson, forskare vid Malmö Högskola.

Läkemedelsverkets rekommendationer:

- När metadon inte är indicerat initialt bör Suboxone (buprenorfin/naloxon) utgöra förstahandsbehandling, utom vid graviditet.
- Skulle abstinensbesvär uppkomma när man skiftat över från Subutex till samma buprenorfin-dos i Suboxone, kan i första hand en mindre höjning av Suboxonedosen prövas. I vissa av dessa fall får man återgå till Subutex eller skifta över patienten till metadon.
- Patienter som är under behandling med Subutex, men där farhågor om läckage föreligger, och skulle föranleda kontrollåtgärder, kan med fördel erbjudas att sättas över på Suboxone.
- Patienter som är välinställda och välfungerande på Subutex bör ej sättas över på Suboxone.

På Metadonpatientföreningen i Uppsala får man flera samtal i veckan från oroliga patienter som berättar om avtändnings-symptom med läkemedlet Suboxone.

Men på Beroendecentrum i Stockholm finner man inget vetenskapligt stöd för de rapporterade biverkningarna.

Samtidigt ifrågasätts syftet med förskrivningen av Suboxone: att få bort Subutex från svarta marknaden.

Sedan ett halvår är Suboxone, en blandning av buprenorfin och naloxon, rekommenderat som förstahandsval vid behandling av heroinmissbruk. Läkemedlet har kommit som ett svar på det illegala bruket av Subutex som blir allt vanligare. Naloxon, som är det läkemedel man använder för att häva överdoser sänker missbrukspotentialen hos Subutex. Många patienter som får Suboxone mår dåligt.

Den 18 april 2008 hade läkemedelsverket en hearing om missbruk av Subutex. I slutdokumentet från hearingen står det:

”För att komma till rätta med missbruksrisken har företaget som marknadsför Subutex lanserat det nyligen registrerade Suboxone, som har en 20 % tillsats av den rena opioidantagonisten naloxon. I regel eliminerar naloxontillsatsen intravenöst missbruk, men då naloxon har teratogena effekter får Suboxone inte ges åt gravida. Med Suboxone som förstahandsmedel, utom i fall med

hög opioidtolerans då metadon är indicerat, reduceras risken för att illegalt åtkommet buprenorfin härrör från missbruksvården.”

Tillverkaren betalar studie

Björn Johnson som är forskare vid Malmö Högskola berättar att han och en kollega just nu håller på med Tillgänglighetsstudien. En kartläggning av de underhållsbehandlingar som finns i landet: var de finns, inte finns och vilka läkemedel som används i behandling, och om de lever upp till vårdgarantin.

– Det var två år sedan vi sist gjorde en, och den presenterade vi på Almedalen -07, berättar Björn. Då var det Mobilisering mot narkotika som betalade, den här gången är det Schering-Plough. (företaget som tillverkar Subutex och Suboxone) Någon utförlig information om läget kan jag inte ge i dagsläget, men det ser bättre ut nu, säger han.

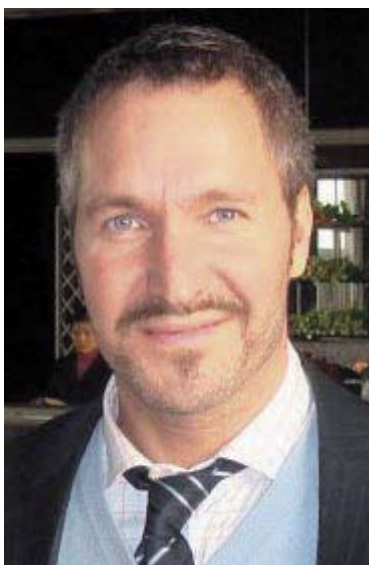
I arbetet med studien talar Björn med läkare och övrig personal och ett naturligt samtalsämne är de olika preparat som används.

Subutex på stan

– Det är många patienter som flyttats över mot rekommendationerna för att förhindra läckage. Fler av de läkare jag pratat med säger att de inte vill klä skott för den Subutex som går att köpa på stan, fortsätter Björn. På frågan om han tror att överflyttningen löser problemet hänvisar han till Norrköping.

– Där har man fört över alla till Suboxone, men Subutex är fortfarande vanligt på svarta marknaden.

– Även om många har valt att flytta över alla på Suboxone, säger han, finns det mottagningar som följer rekommendationerna. Jönköping, till exempel. Där har alla nya fått Suboxone, men ingen av

SÄLJA VIDARE Johan Kakko tror att det är Suboxone's sämre missbrukspotential som ligger bakom missnöjet med läkemedlet hos en del brukare. Det går inte lika bra att sälja vidare.

de tidigare patienterna har flyttats över.

På Metadonpatientföreningen i Uppsala får man flera samtal i veckan från oroliga patienter. De talar om benvärk, huvudvärk, letargi, illamående, krypningar, rinnande ögon och näsa och högt blodtryck. Alltså vad som låter som avtändningssymptom.

– Antagligen läcker en del av naloxonet i Suboxone över till blodomloppet, säger Conny Höjd som är ordförande i föreningen. Det indikeras av att det inte re-

Är man övertygad om att man ska få bieffekter så får man det.

kommenderas som förstagångsbehandling till gravida.

Conny Höjds teori delas av apotekets läkemedelsupplysning. En liten del av naloxonet går ut i blodomloppet.

– Många patienter lider helt i onödan när man tvingar på dem en medicin de inte har något behov av. Naloxonet tillsätts för att tredje person inte ska kunna injicera sina svartabörspiller. Det kan väl knappast anses etiskt försvarbart att behöva ta ett preparat som framkallar de abstinensbesvär man försöker få bort ur sitt liv. En medicin som motverkar den ordinarie medicinens syfte?

Tror man så känner man

Johan Kakko är forskare och beroendeläkare på Beroendecentrum Stockholm:

– Det har gjorts dubbel blindstudier med Subutex och Suboxone, berättar Johan. Alltså studier där varken patient eller behandlare vet vilket preparat som ges. De rapporterade bieffekterna är exakt samma.

– Det finns inget farmakologiskt stöd för de här påstådda bieffekterna, fortsätter Johan. Det här nya preparatet har en lägre missbrukspotential så de som gjort det till en vana att sälja delar av sin medicin tjänar alltså sämre. De blir förbannade och sprider ofördelaktiga rykten om Suboxone, fortsätter han. När patienterna sedan hör talas om alla de här bieffekterna tror vissa på det. Är man sedan övertygad om att man ska få bieffekter så får man det.

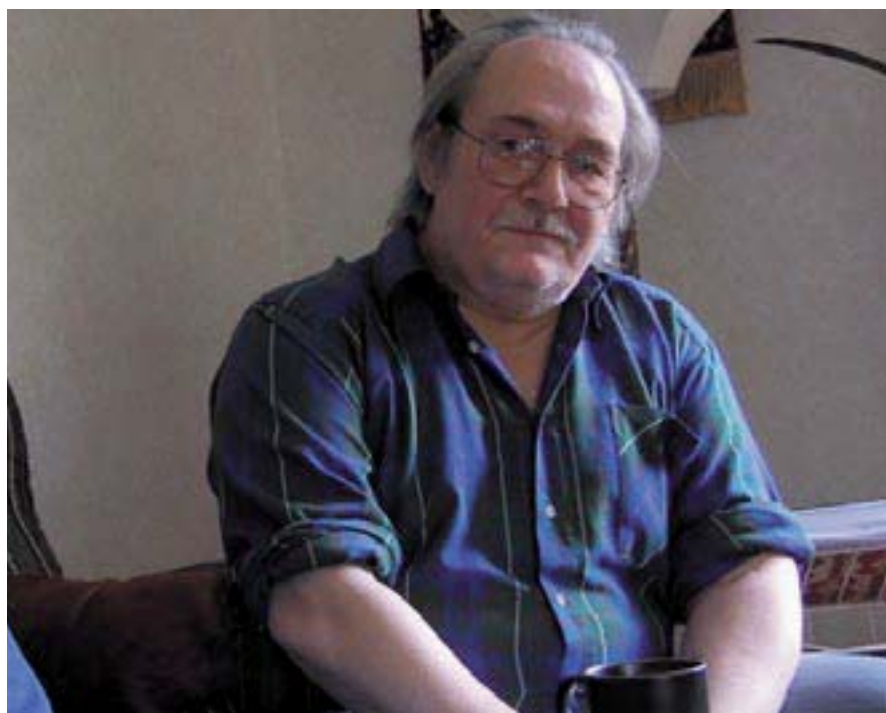
– En dubbel blindstudie ger bättre underlag än enstaka patientrapporter. Jag lutar mig mer mot dessa.

Noceboeffekt

– Vissa patienter som säger att de har biverkningar upplever det säkert, de ljuger alltså inte. Men de upplever bieffekter bara för att

TA PÅ ALLVAR

När så många av patienterna som flyttats över till Suboxone tycker att det är ett dåligt preparat med alltför många biverkningar, borde man då inte ta det på allvar, undrar Conny Höjd.

de förväntar sig det. Det är lokala subkulturer som ligger bakom. Skulle till exempel narkomanerna i Örebro vara annorlunda än de i Stockholm?

Johan Kakko tror heller inte att naloxonet går ut i blodomloppet och orsakar avtändningssymtom:

– Nej, det är ett missförstånd. Naloxonet bryts ner direkt av levern, innan det hinner ge effekt. Däremot finns det några som är allergiska mot sötningsmedlet i Suboxone. De sätter jag över på Subutex, men bara dem.

För att förtydliga sig berättar han att när någon verkligen tror att man ska bli hjälpt av ett visst preparat, så blir man det.

– Detta oavsett om det är ett sockerpiller. Det kallas placeboeffekt. Här har vi det motsatta, säger han, en så kallad noceboeffekt.

Många frågor – få svar

Conny Höjd tar varje vecka emot flera samtal från patienter som undrar hur de ska gå tillväga för att återfå sitt Subutex. Allt Conny kan göra är att hänvisa till

Läkemedelsverkets rekommendationer. När de åsidosätts av läkare som på eget initiativ försöker lösa problemet med vad som säljs på svarta marknaden blir det patienterna som kommer i kläm.

– Att det finns ett missbruk av Subutex är ställt utom tvivel. Subutex är dessutom farligt att injicera, med sitt innehåll av bland annat majsstärkelse, säger Conny.

Hela den här soppan väcker många intressanta frågeställningar. Är det här verkligen rätt väg att gå för att förhindra illegal för-

säljning av Subutex? Är det inte polisens sak att ta itu med illegal droghandel?

– Subutex kommer att vara aktivt i gatuhandeln så länge det finns ett uppdämt behov av underhållsbehandling, säger Conny Höjd. Borde det inte istället vara enklare att få tillgång till underhållsbehandling? Bygger den nuvarande på respekt för patientens självbestämmande och integritet som sjukvårdslagen säger att den ska göra?

– Varför måste alltid LAB-patienter framställas som presumtiva langare när läckage eller restriktiva åtgärder diskuteras? Som patient i svensk sjukvård vore det önskvärt att bli bemött med vanlig, enkel hyfs. När så många av patienterna som flyttats över till Suboxone tycker att det är ett dåligt preparat med alltför många biverkningar, borde man då inte ta det på allvar?

Janne Wallin

** Teratogena effekter – när ett ämne går över från mor till barn i moderlivet.*

”

Är det inte polisens sak att ta itu med illegal droghandel?